

DJEČAK U PRUGASTOJ PIDŽAMI

JOHN BOYNE

Priča o

nevinosti

u svijetu
neznanja

Bilješka o piscu:

John Boyne

John Boyne je irski romanopisac rođen 1971. godine u Dublinu. Autor je jedanaest romana za odrasle i šest romana za mlađe čitatelje. Njegovi su romani prevedeni na više od 50 svjetskih jezika.

Biografija:

Boyne je rođen u Dublinu, gdje i danas živi. Studirao je englesku književnost i kreativno pisanje na „Trinity Collegu“ u Dublinu i na sveučilištu „East Anglia“. Započeo je svoju pisačku karijeru pisanjem kratkih priča, a svoj pismeni debi s pričom, pod nazivom „Entertainments Jar“, koja je ušla u uži izbor za nagradu Hennessy. Njegov prvi roman objavljen je 2000. godine pod naslovom „Lopov vremena“. Stvara u razdoblju suvremene književnosti.

Ako želite doznati više o Johnu Boyneu, posjetite ga na njegovoj mrežnoj stranici: <https://johnboyne.com/>

Obrazloženje odabira

Roman „Dječak u prugastoj pidžami“ objavljen je 2006. godine. Knjiga je prodana u više od 7 milijuna primjeraka širom svijeta. To nije konvencionalna knjiga za mlade čitatelje s lakim tonom i sretnim završetkom. Uz neobičan završetak za jednu „dječju“ knjigu, ona prikazuje i transformaciju nevinnog djeteta u svjesno biće koje neminovno postaje žrtvom jezivog rata. Ta transformacija je jedan od razloga zašto sam je pročitala. Uz to, na čitanje su me potaknule i raznovrsna tematika te odlični dojmovi stečeni gledanjem istoimenog filma.

Razdoblje stvaranja

John Boyne suvremeni je pisac koji stvara u razdoblju (odnosno u epohi) postmodernizma. Obilježja ovog književnog razdoblja obuhvaćaju usmjerenost prema individualcu i njegovom unutrašnjem svijetu. Zbog svjesne samokritike lika, postmodernizam se odlikuje i ironijom. Djela postaju jednostavnija i pristupačnija širem čitateljstvu te se osvrću na povijest.

Contemporary
American Literature
1950 to Present

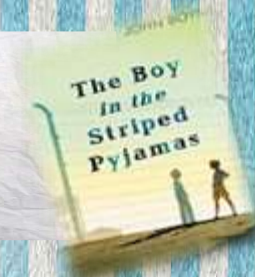
Preporuka za čitanje

Jeste li ikad čuvali tajnu tako smrtonosnu da bi vas mogla koštati života? Ili se trebate preseliti i započeti novi život? Pa, ako jeste, možete se povezati s Brunom i upustiti se u njegove pustolovine možda preopasne za jednog devetogodišnjaka. Ali za dvojicu! To je već pitanje. Iako je knjiga napisana za tinejdžere, vrijedi je pročitati i ako ste odrasla osoba. Riječ je o dobro napisanom i emocionalno ispunjenom romanu koji ima vrlo snažan utjecaj na svoje čitatelje. Nudi jedinstvenu perspektivu na složenom povijesnom događaju kojeg, iako možda ne poznajete dovoljno ili vam je „Hitler kao rođeni brat“, možete s razumijevanjem pratiti i potpuno razumjeti radnju. Ako volite dramu, „krimiče“ i obiteljske romane onda je ovaj roman prava poslastica za vas.

Analiza i interpretacija

Kratak sadržaj

Bruno je devetogodišnjak koji odrasta tijekom II. svjetskog rata u Berlinu. Živi s roditeljima i 12-godišnjom sestrom Gretel, koju opisuje kao „Beznadan Slučaj“. Nakon posjeta Adolfa Hitlera, Brunov otac promaknut je u komandanta, a obitelj se zbog zapovijedi "Furyja" (Brunova naivna interpretacija riječi "Führer") mora preseliti u Auschwitz. Iz kuće u Auschwitzu, Bruno vidi logor u kojem zatvorenici nose "prugastu pidžamu" (zatvorsku odjeću). Jednog dana Bruno odluči istražiti žičanu ogradu koja okružuje logor. Dok šeta ogradom, upoznaje židovskog dječaka po imenu Shmuel, za kojeg saznaje da dijeli njegov rođendan i godine. Bruno i Shmuel razgovaraju i postaju vrlo dobri prijatelji, iako Bruno još uvijek ne razumije baš puno o Shmuelu i njegovoj strani ograde. Skoro svakog dana, Bruno mu nosi hranu i priča s njim. Bruno smisli plan kako bi se ušuljao u logor da pomogne Shmuelu tražiti oca. Dok pretražuju logor, obojica djece nesretno stradaju u plinskoj komori.

Žanr

„Dječak u prugastoj pidžami“ uklapa se u žanr fikcije o holokaustu. Boyne koristi opće znanje o holokaustu za stvaranje samo opisane "fabule", koja se više oslanja na priču o moralnoj istini nego na povijesnu točnost. Ova vrsta literature, kako je prikazano u romanu ima tendenciju da se govori iz dječje perspektive. Pokušavao je informirati djecu, a da oni nisu ni shvatili da im je to dragocjena lekcija.

ŽANROVI

- povijesna fikcija
- povijesna drama
- dječja književnost

KOJI SU ZASTUPLJENI

Citati

„Ništa, mislio je Bruno, čak ni insekti, nikada ne bi odlučili ostati u Auschwitzu. “

"Nikada nismo smjeli pustiti Furryja da dođe na večeru...“

„Nekoliko mjeseci nakon toga neki drugi vojnici došli su u Auschwitz i ocu naredili da pođe s njima. On je otišao bez prigovora ..."

TEME

Glavne teme u „Dječaku u prugastoj pidžami“, kraj povijesne i obiteljske tematike, su i nevinost, prijateljstvo i ljudska priroda.

Nevinost:

Bruno i Shmuel pokazuju dječju nevinost. Bruno uglavnom nije upoznat s užasima holokausta, čak ni kada se prijatelji sa zatvorenikom iz koncentracijskog logora.

Prijateljstvo:

Dječaka predanost, jednog prema drugom, opstaje do kraja, čak i pored različitih strana ograde.

Ljudska priroda:

Bruno i Shmuel predstavljaju sposobnost čovječanstva za dobrotu i suosjećanje, a Brunov otac i poručnik Kotler predstavljaju sposobnost čovječanstva za zlo.

GRANICE

U romanu, autor istražuje granice. Koristi tehniku simbolike da bi čitatelju prikazao kako nas razdvajaju granice, ali i kako ih možemo prebroditi. Ograda je doslovna prepreka koja razdvaja dva svijeta Bruna i Shmuela, ali je također moćan simbol užasne podjele između načina života njemačke klase i načina postupanja sa židovskim narodom.

MOTIVI

PRUGASTA PIDŽAMA

Prugaste pidžame predstavljaju umjetno markiranje ljudi kako bi se označilo da se razlikuju od drugih. Ona je također prouzrokovala Brunovu smrt. Osim toga, ona simbolizira Brunovu djetinju nevinost o svjetskim užasima, čija ih je nacistička ideologija započela.

PROBLEMATIKA

NACIONALIZAM

- ideja da su Nijemci superiorni ostatku svijeta
- nacistička retorika i propaganda snažno djeluju na ideji „drugog“ -> podjela „mi protiv njih“
- pomoću pseudo znanosti, Biblije i taktike zastrašivanja pokušavaju dokazati da su Židovi inferiorna rasa koju je potrebno „istrijebiti“

U KNJIZI...

Bruno, zbog starosti i izoliranosti, vrlo malo razumije političku situaciju Njemačke, ali njegov učitelj i otac ga indoktriniraju do mjere da vjeruje u superiornost Njemačke i pravo vladanja svime.

Kad Shmuel kaže Brunu da je iz Poljske, Brunov neposredan odgovor je glasio da je Njemačka superiorna Poljskoj, jednostavno zato što je Njemačka bolja od bilo koje druge zemlje na svijetu.

U romanu je također prikazano kako je nacionalizam pod nacističkim režimom počeo propadati kako se rat odmicao. To se odigrava na osobnoj razini kroz propadanje Brunove obitelji (majčinska veza s Kotlerom) i nelojalnost Kotlerovog oca, koji je pobjegao u Švicarsku. Konačno, s predavanjem Brunova oca SSSR-ovim vojnicima i njegovim slomom zbog tuge za sinom, predaje se i zloglasni režim.

LIKOVNI

Bruno

Bruno je devetogodišnji dječak koji živi u Berlinu tijekom II. svjetskog rata i jedan od protagonista u romanu. Njegov otac, nacistički časnik, obitelj preseli u Auschwitz. Budući da je Bruno mlad i ne može izgovoriti određene riječi, u cijelom romanu Hitlera naziva "Furyom" (Führer). Vrlo je zaklonjen i naivan, i premda razvija blisko prijateljstvo sa Shmuelom, židovskim dječakom u logoru, teško shvaća koliko je težak život s druge strane ograde. Jako je zainteresiran za umjetnost i knjige te voli istraživati. Želi postati vojnik poput svog oca, koji ga uči nacističkim uvjerenjima. U konačnici Bruno nikad ne dobiva priliku da nadraستا svoje neznanje i nevinost, jer ga njegova prirodna empatija i prijateljstvo dovode do prelaska ograde te biva ubijen u plinskoj komori.

Shmuel

Titularni "dječak u prugastoj pidžami" i naš drugi protagonist. Shmuel je Brunov židovski prijatelj koji je zatvoren u Auschwitzu. Rođen je istog dana kao i Bruno te postaju dobri prijatelji. Opisani su kao vrlo mršavi, ćelavi i sitni dječaci. Razumije mnogo više o svojoj situaciji i ratu nego Bruno, ali se ne osvećuje zbog Brunovih primjedbama o svom relativno luksuznom životu.

Brunov otac

Ralf, Brunov otac (antagonist u romanu), bio je vojnik u Velikom ratu, a Hitler ga je tijekom II. svjetskog rata promaknuo u zapovjednika. Premješta obitelj u Auschwitz, gdje je zadužen za logor. Otac je strog i zastrašujuć, ali izražava nježnost prema svojoj obitelji. Na kraju pristaje pustiti obitelj da se vrati u Berlin, iako on ostaje u Auschwitzu. Predaje se SSSR-ovim vojnicima jer nema volje za život zbog smrti sina.

Gretel

Gretel je Brunova dvanaestogodišnja sestra koju Bruno naziva "Beznadnim slučajem." Osjeća da je mnogo mudrija i zrelija od Bruna pa ga često ismijava. Nakon predavanja učitelja, postaje opsjednuta politikom rata i počinje pratiti napredak njemačke vojske. Postaje žrtva Hitlerove propagande. Razvija empatiju prema poručniku Kotleru.

Kotler

Drugi antagonist, njemački vojnik iz Auschwitza koji posjećuje Brunov dom. Dobro je odjeven, preobučen i ima upečatljivu plavu kosu - naizgled je idealni "Arijevac" nacističke ideologije. Gretel razvija simpatiju prema njemu, a njezina majka sklapa prijateljstvo (i vjerojatno aferu) s mladim zgodnim vojnikom. Vrlo je okrutan prema zatvorenicima. Na kraju je premješten kada otac otkrije da ga je Kotlerov otac izdao i pobjegao iz vojske.

Majka

Brunova majka udana je za njemačkog zapovjednika u vojski. Jako voli Gretel i Bruna, ali postaje stroga kad god postave previše pitanja ili se žale zbog prelaska u Auschwitz. Ne želi voditi razgovor s Brunom o ratu i kaže da to nije tema za pravilan razgovor. Razvija veliko prijateljstvo s Kotlerom - naizgled čin pobune protiv oca, koji u biti kontrolira njezin život.

MAPA KARAKTERA

MAJKA

- + Brunova majka, nezaposlena
- + brižna, pokorna (pogotovo mužu)
- + osjetljiva, moralno snažna

OTAC

- + Brunov otac i njemački zapovjednik
- + strog, discipliniran, „krut“
- + nježan prema obitelji

SHMUEL

- + devetogodišnji židovski dječak
- + slabašan, iskren, povučen
- + znatiželjan, tužan

BRUNO

- + devetogodišnjak, glavni lik
- + znatiželjan, snalažljiv
- + naivan, osjećajan, brižan

BRUNO

- + Brunova sestra, „Beznadan Slučaj“
- + pametna, voli zadirkivati brata
- + lako povodljiva, uporna

POSLUGA

- + sporedni likovi
- + Maria: sluškinja pokorna prestrašena
- + Lars: kućni batler vjeran

POSLUGA

- + Pavel: stariji zatvorenik Auschwitza i bivši liječnik
- + spreman pomoći, mudar

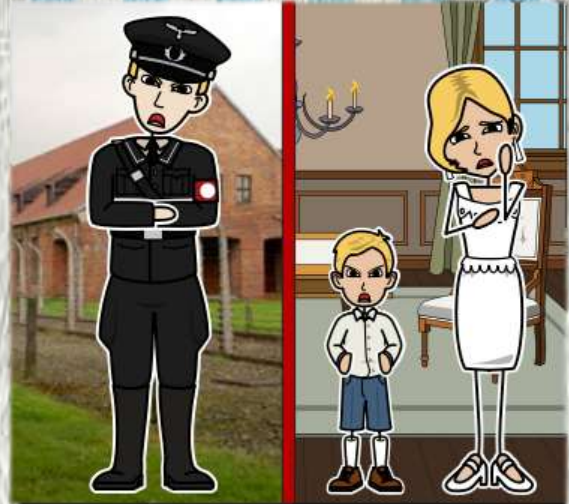
KOMPOZICIJA DJELA

Uvod

Brunova obitelj preseljava se u seosku kuću blizu Auschwitza, gdje radi Brunov otac. Bruno prelazi u Auschwitz i izuzetno mu je dosadno.

Zaplet

Bruno nije shvatio što je logor i nije mu bilo dopušteno ispitivati. Posvađao se s roditeljima i otišao istraživati. Pronalazi dječaka Shmuela koji se nalazio iza žičane ograde.

Vrhunac

Bruno i Shmuel postaju vrlo dobri prijatelji. Jednog dana Shmuel ne može pronaći oca pa oba dječaka krenu tražiti ga.

Rasplet

Oni završe u gužvi koju su vojnici odveli u plinsku komoru. Oba dječaka umiru u komori. Obitelj traži Bruna, ali ga ne nađu.

MJESTO RADNJE

- Berlin, glavni grad Njemačke
- kuća blizu koncentracijskog logora Auschwitz, u Poljskoj

VRIJEME RADNJE

- vrijeme II. svjetskog rata
- tragični događaji židovskog naroda holokausta već su u tijeku

PRIPOVJEDAČ

- u trećem licu; sveznajući
- fokus je na gledištu glavnog lika pomoću kojeg saznajemo gledišta ostalih likova
- priča je ispričana tako da nam je omogućeno potpuno razumijevanje Brunovog „iskustva“

PRIPOVJEDNE TEHNIKE

- pripovijedanje – kroz gledište glavnog lika
- opisivanje – bogato i sadržajno; vjerno prikazuje tmurnu atmosferu
- dijalози – „dječji jezik“; jasni i simbolični

SUKOBI

BRUNO

VS.

DRUŠTVO

MAJKA

VS.

ONA
SAMA

NACISTI

VS.

ŽIDOVI

BRUNO VS. DRUŠTVO

-Bruno se bori sa shvaćanjem svega što se događa oko njega

-glavni razlog zašto se bori s tim jest taj što mu odrasli ništa ne govore

-zbog nesigurnosti, kreće istraživati okolo čime prkosi roditeljima i društvu

MAJKA VS. ONA SAMA

-majka nikad nije bila sretna s prelaskom u Auschwitz (pokorava se ocu)

-zna što se događa u logoru i ne odobrava to, ali nema velikog prava prigovarati

-nalazi se na granici dvaju svjetova te se fizički i moralno bori (ali u tajnosti)

NACISTI VS. ŽIDOVI

-nacisti su imali potpunu kontrolu nad Židovima

-postavili su logore (Auschwitz) u kojima su vojnici zapovijedali, tukli i ubijali ih u plinskim komorama

-Židovi su bili potpuno nemoćni

Značajniji citati

„Otac obično nije bio tip muškarca za zagrljaj, za razliku od majke i bake, koje su ih prečesto davale radi utjehe [...].“

"Ah, ti ljudi", rekao je otac kimnuvši glavom i lagano se nasmiješivši. "Ti ljudi ... pa, oni uopće nisu ljudi, Bruno."

"Neki ljudi sve odluke donose umjesto nas."

„Bruno je bio siguran da nikada u životu nije vidio mršavijeg ili tužnijeg dječaka, ali odlučio je da je bolje razgovarati s njim.“

„A zatim je soba postala vrlo mračna i nekako, unatoč kaosu koji je uslijedio, Bruno je otkrio da i dalje drži Shmuelovu ruku [...].“

"Oni nemaju nikakve veze s tobom. Nemaš ništa zajedničko s njima."

Moj dojam

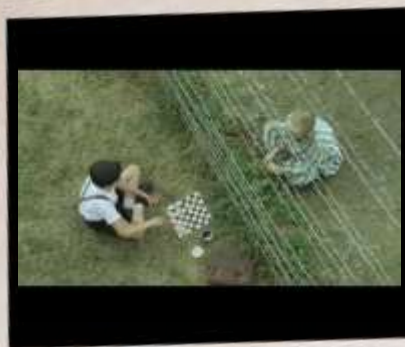
Svidjela mi se ova knjiga, ali mislim da na kraju ne dobijemo odgovore na neka pitanja koja su nam se sama po sebi postavila tijekom čitanja. Ipak, to je razumljivo jer nas autor želi potaknuti na razmišljanje, ali nekako sam očekivala da ću dobiti odgovore na neka moja pitanja. Posebno mi se svidjelo to što nam autor nije sve „servirao na pladnju“, već nam je ostavio prostora da sami zaključimo „tko je tko“ i što se događa (posebno u vezi s „Furyem“). Način na koji je Bruno gledao na ljude ostavio je veliki dojam na mene. Bruno ljude tretira kao da imaju svrhu u sebi, a ne kao da su sredstvo za postizanje cilja. Bruno je u tom pogledu autentičan i to mi se posebno svidjelo kod njega.

ADAPTACIJA

Filmska adaptacija

U 2008. godini, dvije godine nakon što je roman objavljen, snimljen je film „Dječak u prugastoj pidžami“ u režiji Marka Hermana.

Odgledala sam i film te je po meni redatelj obavio dobar posao. Glumci su odlično prikazali radnju koja vjerno prati „prava“ zbivanja iz knjige. Preporučujem da oni koji su pročitali knjigu, svakako pogledaju i film.

Triler

Shmuel

The Boy in Striped Pyjamas
- John Boyne

Prijateljstvo traje...

“ Usprkos zbrci koja je uslijedila, Bruno je shvatio da još uvijek drži Shmuelovu ruku u svojoj i da ga ništa na svijetu ne bi nagovorilo da pusti. ”

Bruno

Izradila: Maja Kožić,

1.f razred